„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин., на пола године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ЛИСТ целокупне српске народне слободоумне странке.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 32. У Новом Саду у недељу 26. фебруара 1889. ГОДИНА XXIV.

НОВО СТАЊЕ У СРБИЈИ.

Један угледан будимпештански мађарски лист, донео је чланак под насловом: „Милан издајник!“ У томе чланку избила је на видик сва срчба аустро-угарске дипломације. Њима је крив краљ Милан; он је у њиховим очима издајник, јер је напустио престо, а није издржао до краја, није бранио до последњег дисаја започету политику.

Но са те стране није крив краљ Милан. Он је и сувише слушао савете аустро-угарске дипломације, он је са ретком енергијом, са необичним даром, он је са свима средствима борио се за ону политику, која се прозвала „напредњачка“. Но баш с тога, што ни краљ Милан није могао успети, најјаснији је знак, да је та политика у Србији — немогућа. Краљу се Милану не може пребацити, да је олако уступио с мегдана, не може му се пребацити, да је седео на две столице; он је терао докле год је ишло. Но напослетку му се сломила снага, увидео је и он, као и Герман и сви други, да се са народом не може борити и он је отступио, поднео је оставку, као што ју је и Герман у очи смрти поднашао.

Ово би требало по наше дипломате у Бечу да буде добра поука. Ми смо у Србији страшно насели, тако страшно, као нико до сад. А томе је једини узрок наша неприродна политика. У залуд су трезвенији политичари говорили, да смо се требали осврта ти више на народ у Србији. Но у место тога, наше су дипломате мислиле, да је доста, ако је уз њих краљ и влада. Краљ Милан је управо омрзно Аустро-Угарску у Србији. И данас се јасно види, да су наше дипломате зидале на песку; рачунале су, да у Србији стоје чврсто, а данас се показало, да немају никога уз себе. Напредњаци при последњим изборима не добише ни једног јединог посланика, а данас по одступању краља Милана неће се чути њихов глас ни у конаку. Њих нема више не само у скупштини, него их нема нигде.

Овако исто изненађење предстоји нашој дипломацији у Италији па и у Бугарској. Све је бадава, неколико људи могу овладати привремено ситуацијом, али ослањати се на то, значи варати себе. Криспи ће пасти, пашће и Кобург у Бугарској, (то је питање само неколико недеља или месеци) и онда ћемо се поново уверити, да је наша дипломација зидала на песку. Несавесна и непромишљена је то фраза, да је наша политика природна. Она је најнеприроднија од свију политика, које су до сад вођене, и ако наша дипломација не почне рачунати са стварним односајима, ако она не почне даље гледати, него рачуна на тренутне, варљиве успехе, та ће нас политика скупо стати. — Ми смо Србију отуђили, ми смо тамо изгубили данас сав углед и уплив, то ће нас снаћи у Италији и у Бугарској. Време је, крајње је време, да из корена променемо нашу спољну политику.

Што се тиче унутарње политике Србије, том ће политиком исто тако као и спољном управљати сад народна већина. То нико неће моћи задржати. Ауторитет регенства је сувише слаб, да се ма само и за неколико месеци одупре народној струји. Народ, дуго притиштен, проговориће сад.

Ми познавајући Николу Пашића радосно поздрављамо његов скорашњи повратак у Србију. Он је најобљубљенија личност у Србији, његов је ауторитет огроман. Пашић треба само да стане ногом на српску земљу и он је вођа највеће партије у земљи. Ми то поздрављамо радосно, јер знамо, да је Пашић човек скроз образован, необично уман и скроз родољубив; он има и енергије али има и хладног суђена, те кад он буде на челу већине народне, ми смо тврдо уверени, да ће Србија одмереним, чврстим корацима ићи напред, а показаће се, да се варају сви они, који мисле, да ће радикална странка, на челу с Пашићем, ма у чем пренаглити.

Оставка краља Милана.

(Појединости од дописника „Заставе.“)

Београд 23. фебруара.

У свези са својим првим извештајима, јављам вам најновије појединости о оставци краља Милана. Ограничавам се на сама факта, без икаквог коментарисања.

Има 8 дана, како су у Београду најужи кругови знали, да ће се догодити нешто — необично. Чести преговори са вођама партија нису се тицали само промене владе, већ и — краљеве оставке. — Многи верују да чича Никола није знао за оставку краљеву, но то — не стоји. Он је знао и гледао је да се извуче да не буде и у тој чорби мирођија. Зато је 21. фебруара и иступио из владе, дакле 24 сата пре оставке краљеве. Он је саветовао краљу, да позове радикале на владу, па да под њима поднесе оставку. То краљ није хтео.

Путовање посланика Хенгелмилера у Беч стоји у свези са оставком краљевом. У Бечу су били упрепашћени услед тога и саветовали су краљу да не подноси оставке. Но он оста при својој намери, што се тумачи поразом аустријске а победом руске политике у Србији. Свакако ни последњи лов у Роготу није био без последице по овај садањи чин. Аустријски кругови верују, да су краља радикали дотерали до дувара и да је услед тога дао оставку. Иначе се мисли, да је то учинио због тог, што није знао како да састави владу, а радикалима никако — није смео да је повери. Иначе је узрок оставци још — тајна, и ако је краљева прокламација (коју сам вам послао) у нечем јасна. О јучерањем дану, као дану оставке, јављам накнадно још ово:

Вест о оставци начинила је необичан утисак. Уверавам вас да нико није зажалио за њим. По улицама иду људи и честитају једно другом. Свакоме као да је пао — сњи терет са срца. Каване су пуне и пије се за бољу будућност. Свет се нада добром, та горе од досадањег ваљда не може бити. У приватним кућама пеку се ћуркови и ори се песма. То је — дања Милановом краљевању.

Улице су необично живе. Све је изашло на улицу, дућани су затворени, редакције листова пуне радозналог света.

— Шта је ново?

— Та јел' истина?

— Ко ће саставити нову владу? И томе слична питања падају на сваком кораку.

Многи листови изашли су у ванредном издању. „Одјек“ се штампао ноћу и целу ноћ се растуривао. Поједини бројеви листова купују се и читају по улицама. Око читача скупе се обично велике гомиле људи па слушају. Новинари и дописници не могу пролазити улицама, задржава их светина и запиткује то ово, то оно. Станови првака разних партија пуни су посетилаца и кореспондената. Ја сам једва дошао на ред, да се по својој новинарској дужности информишем, где ми је било нужно. Улицама јуре каруца и машира упарађена војска. Жандармерија је појачана и готово концентрисана око аустријског посланства. Ноћу га чувају и коњички жандарми. Ваљда се боје демонстрација.

Јуче по подне ишао је бивши краљ Милан у посету намесницима. По улицама га је свет врло ладно примио. Ни једно „живио“, ни један узвик. После тога се одвезао краљ Милан у град, где је пред краљем Александром I. положио заклетву цео гарнизон београдски.

Када је све ово учињено, постао је краљевић Александар краљ, а Милан Обреновић — први ђенерал у српској војсци.

*

Наравно, да се у Београду само о оставци говори. За унутрашњост приспеле су тек данас 23. о. м. депеше. Цела Србија је изненађена а још више обрадована услед оставке краљеве.

Говори се, да ће његово краљевско Величанство ђенерал Милан Обреновић (то му је сад званична титула) отпутовати за 3—4 дана у иностранство, и да ће за време његовог одсуства становати у двору крај новог краља и један од намесника. Упада у очи, да још не излази (сад је 4 с. по подне 23. фебр.) прокламација намесничка, и ако то устав захтева.

У дечијим круговима примљена је вест о краљевању Александра I. с усхићењем; по улицама трче деца и вичу:

„Дошао је наш краљ на владу!“

Данас по школама намештене слике новог краља Александра, а слике Милانове однешене.

Краљ Александар држи се врло озбиљно, као какав маторак. Кад је краљ Милан клекао и заклео му се на верност, нови краљ га је озбиљно гледао, а кад је изашао из дворане, поздравио је великодостојнике са: „Помози нам бог браћо!“ Сви су плакали, а највише чанколизи Чеда и Владан.

Краљ Александар I. јако тужи за матером и једнако је спомиње.

— Јели отац, мама ће доћи?! Краљ Милан не зна шта да му одговори. Мисли се да ће се краљица Наталија вратити и седети у Крагујевцу. То јављају и „Мале Новине“, које се сматрају за дворски орган. Говори се да је и „питање о краљици“ нагнало краља Милана на оставку. С' једне стране захтева нен син, а с' друге и сам народ. Кад је краљ био пре две недеље у Крагујевцу, цео Крагујевац је викао: „живила краљица!“

*

Бели-Марковић и Протић су намесници те немогу бити у исто време и министри зато ће и садања Протић-Бели-Марковићева влада пасти. Намесници су понудили радикалу Таушановићу састав кабинета. Он и Грујић воде преговоре и до довече јамачно ће се образовати чисто радикална влада, јер радикали друкчије неће. То је први услов, а други је помиловање Пашићево, на које су намесници већ пристали. Све запиње још око министра војног. Грујић ће бити министар председник и спољних послова, те неможе бити уједно и војни. Чим се изабере згодна личност за министра војног, образоваће се нова влада.

То су вам догађаји јучерањег и данашњег дана. Судите сами. Ја се уздржавам од сваког коментарисања. **Србо.**

ЛИСТАК.

ЧЕШКИ УНИВЕРЗИТЕТ.

У једном од последњих бројева „Revue Scientifique“ за прошлу годину (број 21., 24. Нов.) саоштава француски неки научењак занимљиве податке о чешком универзитету.

„Ви у Паризу имате само један универзитет — говорио му је с неком меланхолијом професор медицинског факултета, на чешком универзитету, у Прагу — Берлин, Беч и друге веће престонице, могу да издржавају само један универзитет, а Праг — мали Праг, само је он изузетак. Он се држи доста великим и богатим, да издржава два универзитета. Управо, боље је рећи, да поред старог немачког универзитета, удеси нов универзитет с чешким језиком.

То је врло зло, рече, јер се при томе дели материјал, средства, а и број ученика не расте у истој сразмери. И ту је, као и свугде, политика узрок свему злу.“

Француски научењак истина сложио се с тим, да је подизање другог универзитета у Прагу, последица политичких прилика. Али је сасвим противно немачком професору, сматрао да су те прилике достојне пажње.

„Ко сме бранити Чесима — ускликнуо је Француз, племену, које чини већину становништва у Чешкој, да не оснивају универзитет на свом матерњем језику?

Ко им сме озбиљно замерати, пребацивати, што хоће да се отресе утицаја и свевлашћа немачкога?

Ко може и помислити, да је преступ, што теже, да постигну оно, што су у Аустро-Угарској већ добили Пољаци и Мађари? А њихов је број много мањи!

Што други чланови монархије не радо гледе, што ускрсава породица, за коју су држали да је мртва и сад показује силан апетит — то је у неку руку природно и не би нас зачудило. Но, искрено да говоримо, нико не може у том видети ма какав нападај на туђе право, што се повраћа дану и светлости.

Чеси се доста дуго борили за тај универзитет, који им је сад дика и понос.

Читавих 10 година узастопце заман су говорили њихови говорници и тражили, да се заведе барем факултет на чешком језику: свагда су их кад више, кад мање деликатно одбили.

Немате основа ни доказа, говорили им, да вам је од потребе универзитет. Ви немате књижевности, немате научењака. Одкуд ви можете и сањати о оснивању вишег научнога завода!

Одкуд вам згодних за то професора? Где ће те наћи ученика? То им је био одговор.

Али Чеси зато не изгубише храброст; они створише народну књижевност, одаслаше неколико својих младих људи на страну, да се даље изобразе.

Затим једног красног дана дуне мало ветар на њихову страну, а њихови се политичари тиме користише у Бечу. И тако други чланови аустро-угарске „породице“ одлучише напослетку, да им мало уступе места, одлучише да се мало стесне. У новој већини саборској, која је створила кабинет Тафеов, Чеси заузеше одлучну улогу, упоредо са Пољацима, Немцима конзервативцима и Немцима — ултрамонтанцима.

Напослетку 28. фебруара 1882. год. изађе закон, да се прашки универзитет раздваја на универзитет са немачким и на универзитет са чешким језиком.

Правни и филозофски факултет поче радити почетком шк. год. 1882—83. Професори су већином дошли са немачког универзитета. Неки су ту били редовни или ванредни, а неки приватни доценти.

Овде ваља да споменемо, да су на немачком универзитету били особити течајеви на чешком језику. Држали су их приватни доценти, па и ванредни професори.

Почетком друге школске године (1883—84.) почело се организовање медицинског факултета.

Два редовна професора и три приватна доцента (предавача) прешли су са старог универзитета у право на чешки.

Министар је наименовао још неколико и после се мало по мало број професора попуњавао. Сад на медицинском одељењу чешкога универзитета има 11 редовних, 5 ванредних професора, 2 асистента (помоћника) и 11 приватних предавача.

Чешки универзитет још нема богословског одељења.

Што се тиче издатака на оба универзитета, то су распоређени овако:

1. Немачки универзитет:

Одео богословски	27.447	фор.
„ правни	41.382	„
„ медицински	185.655	„
„ филозофски	141 050	„
Писарница	8 193	„
Свега	403.727	фор.

2. Чешки универзитет:

Одео правни	30.836	фор.
„ медицински	137.695	„
„ филозофски	109.159	„
Писарница	8.493	„
Свега	286.133	фор.

Као што се види из горњих цифара, немачки универзитет располаже са више средстава, него чешки, но зато мора да издржава богословски одељак и ботаничку башту.

С друге стране опет, чешки универзитет

ДОГАЂАЈИ У СРБИЈИ.

Оставка краља Милана гласи у целости овако:

„Срби! При растанку своме са великом уставотворном скупштином, Ја сам вам преко ваших изабраника наговестио, да нов устав нашој милој и драгој отаџбини дајем не себе, већ сина свога и Србије ради.

Данас је настао час, да своју мисао народу објасним, да дам сљедства својој већ од дуже времена утврђеној намери.

За ову искрену и посљедњу реч као Владалац народу своме, данашњи сам дан изабрао, с тога што је то за мене једна од оних успомена на светле тренутке, када сам помоћу вашом, Срби, успео да у државном животу Србије своју владавину обележим новом земаљском тековином.

Седма се година навршује како сам се вољом вашом и признањем Европе узвисио на краљевско достојанство, а двадесет је прва скорим како по праву рођења свога и земаљских установа седим на престо својих славних предака.

За то време радио сам колико сам умео, знао и могао, свакад само у цељи да послужим обновљеној Српској државној мисли, утврђеној садашњости, осигураној будућности.

У унутрашњој политици земаљској имао сам јасан и одређен правац, да Србији дам облик, установе и користи модерне Европске државе. У деветнајестом веку рођена држава и не може и не сме себе ради другчије, она се мора руководити к' напретку, култури и цивилизацији, ма с' колико жртава то било скопчано, и то вам у овом часу, у ком се моја улога свршава понавља из дубине душе вама захвалан и одан вам први Краљ.

У првим годинама моје владавине у спољној политици ишао сам путем сходним за остварење једног од народних идеала, његове независности: после Берлинског уговора Србију сам водио путем сходним да стечену и Европом признату независност учврстим, путем поштовања веље Европе, поштовања општих и наших међународних уговора, путем у ком би јасно била обележена тежња Србије да она хоће и треба да буде на Балкану један живаљ реда и мира. Најсходнији начин за то био ми је трудити се да задобијем пријатељсво и потпору сила интересованих да одрже стање створено Берлинским уговором и мир Европе. Односи Србије су данас тако уређени да сам дубоко уверен да ће се она само користити радом Мојим, продужујући и усавршавајући га.

Срби! Владавина је Моја била бурна и обележена и унутрашњим и спољним борбама, у једнима и другима и успесима и неуспесима. Суђено ми је било да будем ваш вођа у часовима тешким и опасним. Свој рад као владалац остављам оцени повесница, а вама од срца благодарим на потпори, коју сте ми указивали. За успехе вама хвала и слава, а за неуспехе нека на мени лежи одговорност.

У тим борбама, као и у мучним данима, које сам као човек имао да проживим истрошио сам своју снагу.

Две периоде моје владавине су окончане: прва спољним тековинама, друга великом уставном реформом.

Нова ера захтева снаге за рад.

Не осећам се моћан потребама њеним да одговорим: немам права да то и покушам ни према Србији, коју сам љубио и коју љубим, али која данас потребује не само љубави, већ и оног полета за рад озбиљан, привредан и плодан, ни према сину своме, ни према Европи, која ме је обасипала својим симпатијама и којој остајем дубоко захвалан на толиком благоволењу према мени и народу моме за време моје владавине. Последње своје напоре осећање дужности и родољубља налагало ми је, да уложим у делу стварања новог устава. Њим сам утврдио мир, ред и спокојство у земљи, положио сталну основу за њен развитак и напредак.

На политичким партијама, које можда нису свакад мој рад, моје тежње разумевале и цениле, лежи данас, дужност, да поштујући нов устав, дело земаљске интелигенције, као и слободног и законитог споразума између народа и круне даду доказа о своме родољубљу, о својој државничкој мудрости и радом својим оправдају поверење народа.

Ако сам према унутрашњим политичким струјама грешио, нек је при овом растанку са њима Мени од Бога просто, а ако су оне према мени грешиле, нек им је од Мене просто.

У будућности, драговољно са престола сишавши, далеко од сваке политике, у земљи или ван ње, трудећи се по праву и дужности, коју Ми даје устав, да од свог сина створим доброг владаоца, Ја ћу бити први и највернији поданик Његовог Величанства Краља Александра I.

Срби! Сина мога, сина Србије, законитог Краља вашег, петог из племена ваше народне династије окружите оном љубављу, оном верношћу и одношћу, у којој сам Ја међу вама као малољетан одрастао, у којој сам као владар своју снагу црпио, и на којима вам вечита хвала.

Намесништво краљевско предајем у руке опробаних, искусних родољуба, мудрих државника.

Ја имам и поверења и уверења, да ће они Његовом Величанску Краљу Александру I. бити верни, да ће земаљски устав поштовати и по њему у име малољетног Краља владати, да ће све своје трудове уложити, да земљу изнутра унапреде а с поља водити је правцем, који би осигурао мир и спокојство на Балкану, сачувати земљи користи, које сам јој задобио благоволењем Европе.

Срби! На основу члана 70. Устава Краљевине Србије, Ја преносим своју власт на својега малољетног наследника сина мога Александра, а за краљевске намеснике наименујем:

Г. Јована Ристића,
Г. ђенерала Косту С. Протића,
Г. ђенерала Јована Бели-Марковића.

Председнику Нашег министарског савета препоручујем да наше наименовање о Краљевском Намесништву обнародује и о извршењу се његовом стара, властима свима заповедам, да по њему поступају, свима и свакоме, да му се покоравају, дичној, милој ми и Обреновићима вазда верној војсци, да данас положи заклетву верности Његовом Величанству Краљу Александру I.

Нека Бог благослови Србију.

Живило Његово Величанство Краљ Александар I.

Живео Народ Српски.

Дано у Београду, у Нашем Краљевском Двору, у двадесетпрвој години Наше Владавине, 22. фебруара 1889.

Милан с. р.“

* * *

Прокламација

коју је издало намесништво у Србији гласи:

Срби! На листовима историје наше младе Краљевине записан је данас један редак, значајан догађај.

Његово Величанство Краљ Србије Милан I. давши сљедства Својој од дуже времена потхрањиваној намери, одрекао се свечано Краљевскога Му престола, и по праву, које Му даје Устав земаљски, пренео је Краљевску власт на свога малолетног сина и наследника Краљевског Престола.

Редак је пример у историји, да се један владалац одриче Престола после многих сјајних успеха. За седамнаест година, од како је Краљ Милан, као пунолетан, стао владати, Србија је учинила знатних напредака. Од вазалне Кнежевине Он је Србију увео у коло самосталних држава и подигао на ступањ Краљевине; њене је границе проширио, а на њене установе ударио печат најнапреднијих установа савремене Европе. Ако Његова владавина броји и по који неуспех са свим природно везан за судбину оних, који су позвани, да непрекидним радовима решавају најтеже државне задатке, беспристрасна историја одаће му правду: она ће пресудити, да је Краљ Милан стекао права на признавање Србије.

Наша отаџбина мора жалити, што се лишава владавине једнога Краља у најбољој снази Његовој, обогаћена искуством у државним пословима, а украшена сјајним даровима духа. Морамо жалити, што су остали узалудни сви покушаји и наши и владини, да Га од те намере одвратимо, Његова је воља остала пресудна.

Народе Српски! На престолу Србије седи данас нов Краљ. Услед старијих народних закључења донесених пре 1839., услед закључења Великих Народних Скупштина од 1858., 1868. и 1869. године, као и на основу Устава земаљског (чл. 57.), Краљевско Достојанство, као и сва уставна права Краљевска, наследио је син Краља Милана I. Краљевић Александар, као пети владалац из народне династије Обреновића.

Његово Величанство Краљ Србије Александар I. сео је данас на Престо својих славних предака, да настави мисију, коју је Промисао божји наменио заслужној народној династији.

А по што Краљ Александар није пунолетан, Краљ Милан, преносећи на Њ власт Краљевску, наименовао је, у исто време, по праву, које Му признаје чл. 70. Устава земаљског, три Краљевска Намесника, да врше краљевску власт до пунолетства Краља Александра.

Срби! Избор Краља Милана пао је на нас потписане. Позвани да приступимо своме новом задатку, ми смо данас, у присуству Његовога Величанства Краља Србије Александра I. као и у присуству Његовога узвишеног родитеља Краља Милана I. положили уставом прописану заклетву, да ћемо Краљу Александру бити верни и да ћемо владати по Уставу и законима земаљским.

Наша заклетва садржи, у исти мах и нашу Намесничку мисију.

Имамо да очувамо аманет, који нам је поверен, а решени да то извршимо не презајући ни од каквих тегоба, ми смемо рачунати на потпору целога народа. Њему је пао у део тај благодарни задатак, да сам себи одгаји владаоца. Млади огранак Обреновића, живећи у средини народној, напајан љубављу и одношћу народном, а задахнут духом и предањима народним, као што су били задахнути сви владаоци из Дома Обреновића, спремиће се, да се одушеви и заложи за срећу и идеале народне.

Имамо да владамо по Уставу и законима земаљским. Верно духу слободоумних установа, које је наш нови Устав осветао Краљевско Намесништво вршиће своје уставне дужности без партијскога предубеђења. Од данас ни један од потписаних не припада ни којој политичкој партији. У колико ћемо ми претходити доказима добре воље, да поштујемо земаљски Устав, у толико ћемо се осећати јачи у праву, да од свију и свакога тражимо не мање поштовање према основноме закону земаљском.

Срби! Ми смо пуно уверени, да ћемо се с вама сусрести на овоме путу, који нам обриче миран и правилан развитак, коме ни с поља не прети никаква опасност.

На нама је старати се, да не само очувамо оно пријатељство великих сила, које је Краљ Милан нашој отаџбини стекао, но да га још развијемо и попунимо добрим међународним одношајима и поштовањем међународних уговора.

Ми не превиђамо тешкоће прилика, у којима примамо на се истина частан али и теретан задатак Краљевскога Намесништва, ну прожети добром и одсудном вољом, да своје дужности испунимо, Ми, с вером у Бога, не очајавамо о успеху.

Са младим Краљем на престолу, са новим Уставом у јавноме животу отпочнимо, у име Божје нов живот, ново доба рада и штедње; нарочито приионимо на рад око народне привреде и народнога благостања.

Употребљавајући мудро народне слободе, одржавајући добар ред и мир у земљи, ми ћемо најбоље послужити оснажењу своје отаџбине и остати елеменат реда и мира и на дому и у колу балканских народа.

Срби! Божја је воља, да Србија у тешким историјским данима нађе свагда нових животних извора под срећном звездом Обреновића. Прикупимо се сви око њиховога славом увенчаног Престола, уз њиховог младог и племенитог потомка, па да му, у осећању оправдана поноса, можемо сви заједно, кад дође време, предати Србију задовољну, срећну и напредну.

Живео млади Краљ Србије! Живео Александар I.! Живела Србија!

У Београду, 22. фебруара 1889. год.

Краљевски намесници:

Јован Ристић,
К. С. Протић ђенерал,
Ј. Бели-Марковић ђенерал.

Председник министарског савета,
министар војни,
ђенерал,
К. С. Протић.

* * *

Драги г. Ристићу!

Давши сљедства једној намери, коју гајим од дужег времена, Ја сам се данас свечано одрекао краљевског престола и пренео уставну власт на Свога сина Краљевића Александра, који наслеђује краљевско достојанство са свима уставним правима краљевским, како услед ранијих закључења Народних, тако и на основу члана 57. Устава Краљевине Србије од 22. Декембра 1888. и по сили и снази права рођења свога.

Но како Његово Величанство Краљ Србије Александар I. још није пунољетан, то Ја, у исто време, по праву, које Ми изреком даје 70. члан Устава,

---

мора још да отплаћује дугове, који су начињени, да се подигну зграде за универзитет.

Подизање два универзитета имало је само успешног утицаја на развијање научног занимања у Прагу. То се види по броју ученика, као што показује доња таблица:

Школска година		Правни факултет		Филовофски факултет		Медицински факултет		Богословски факултет		Свега чеш.	Свега нем.
		чеш.	нем.	чеш.	нем.	чеш.	нем.	чеш.	нем.		
1883/4.	зима	796	562	280	205	405	352	—	249	1481	1368
	лето	781	515	242	154	386	337	—	237	1409	1243
1884/5.	зима	901	596	279	159	599	424	—	279	1774	1458
	лето	881	574	287	138	583	396	—	268	1701	1349
1885/6.	зима	906	623	261	168	782	481	—	273	2009	1545
	лето	937	576	233	140	767	469	—	271	2937	1458
1886/7.	зима	963	621	304	164	905	536	—	278	2172	1602
	лето	1021	559	277	144	893	511	—	269	2191	1483
1887/8.	зима	1102	551	200	178	1059	627	—	264	2461	1630
	лето	1070	525	283	149	1008	594	—	268	2361	1516

Број ученика знатно се увећао у Прагу од како је основан други универзитет. На медицинском факултету опажа се највећма умножавање и код Немаца и код Чеха.

Чешки универзитет у Прагу после бечкога најважнији је у Аустро-Угарској.

По извештају министра просвете 1886. год. овако стоји број ученика на аустријским универзитетима (изузевши Угарску):

Беч	5.007	ученика
Грац	1.215	„
Инсбрук	863	„
Праг (нем.)	1,496	„
Праг (чешки)	2.035	„
Краков	1.138	„
Львов (Лемберг) . . .	1.101	ученика
Черновиц (Буковина) . .	245	„
	13.100	ученика

Ко прочита ове цифре, тај не може рећи, да није подизање другог универзитета у Прагу одговарало истинским потребама.

Исто тако не може нико, а да не верује у интелигентну живост народа, који може да даде више образовање пре 2000 својих младих синова.

До сада су Чеси били једина важнија група у аустро-угарској монархији, која није имала свога универзитета.

А сад да видимо како стојимо са вишим образовањем код разних племена:

Немаца има 10 милијона, 5 универзитета (Беч, Грац, Праг, Инсбрук, Черновиц.)

Чеха 5 милијона, Словака 2 милијона, 1 универзитет (Праг.)

Мађара 5 милијона, 2 универзитета (Пешта, Колошвар.)

Пољака 2 милијона, 2 универзитета (Краков, Львов.)

Срба 3 мил., Хрвата 1 мил., 1 универзитет (Загреб.)

Талијанаца 1 милијон, нема универзитета (курс на талијанском језику у Инсбруку.)

Румуна 1 милијон, нема универзитета.

Оснивање чешког универзитета беше посљедица противнемачког покрета.

Већ одавна беше гледала немачка аристократија, трговци немачки и интелигенција Чехе преко рамена — и сада, кад човек дође у Праг, одмах првих дана, приметиће мржњу између оба племена. Па то је продрло и међу видове универзитетске.

Ученици неће да посећују туђ универзитет; професори неће да имају никаквих одношаја међу собом, гледају један другог као на непомирљива непријатеља.

Чеси навалице неће да говоре немачки, па и кад врло добро знају језик. С године на годину све мање Чеха ученика говоре немачки, но зато их све више и више говори француски.

Професори медицинског факултета, на чешком универзитету, основали су лист на чешком језику.

Тај архив (Sbornik Lekarsky) уређују два млада професора, који су већ стекли доста гласа у Чешкој, по имену Хловој и Томајер. Свака је чланак написан чешки са француским резимеом.

У немачком научењачком свету настала је одасвуда срџба на њих, тако, да се они не могу да користе немачким зборницима. Они, како веле, имали би права на руско гостопримство.

Радови чешких професора показују већином, да имају добар избор. Без сумње, до сада су Чеси били више заузети организацијом свога завода, него ли научним испитивањима. Но сад је јасно, да чешки универзитет неће заостати иза свога старијега праоца.

Програми течајева и испита на оба универзитета су исти. Чешки ученици још немају на чешком језику студије, које су им потребне при спремању за испите. Но професори се труде и раде у свима гранама знања и науке и пишу чешки.

Овде се улаже тихи, но велики и пун наде труд — у њему је залог самосталности једног од првих племена словенских.

Из „Славянскихъ Извѣстія“.

У Будимпешти 28/II. 1889. СМС.

именујем вас, господине Јоване Ристићу, за тим г. ђенерала Косту С. Протића и г. ђенерала Јована Бели-Марковића за Краљевске Намеснике, који ће по сили и снази Устава Краљевине Србије вршити краљевску власт до пуноћетства младога Краља Александра I.

Поверавајући вашој и њиховој доказаној одности према народној династији Обреновића, вашем заједничком осведоченом патриотизму и државничком искуству судбину отаџбине, Ја сам пун поуздања, да ћете ви који сте већ једну сличну мисију часно и успешно извршили, као и ваши другови, овоме важном и великом позиву одговорити на потпуно задовољство Нашега младога Краља, на корист наше драге отаџбине и на дику народне династије, која је свагда била срећна што је могла рачунати на љубав и оданост народа српског и првих његових синова.

Нека Бог благослови ваш рад!

Дано у Београду 22. фебруара 1889.

Милан с. р.

Председник министарског савета,
министар војни,
ђенерал,
К. С. Протић с. р.

Господину
ЈОВАНУ РИСТИЋУ,
Краљевском Намеснику.

* * *

Заклетва.

По сили наименовања Његова Величанства Краља Милана I., основаног на члану 70. Устава Земаљског, ми потписани Краљевски намесници, примајући Краљевску власт у своје руке, заклињемо се Свемогућим Богом и свим, што нам је најсветије и најмилије на овоме свету, да ћемо, до пуноћетства Његова Величанства Краља Србије Александра I., савесно вршити своје намесничке дужности на корист Отаџбини и Престолу, да ћемо бити верни Краљу Александру I. чувајући са одношћу Његов Краљевски престо, и да ћемо владати по Уставу и законима земаљским.

Да је ова наша заклетва искрена, призивамо за сведока Господа Бога, коме ћемо давати одговор на његовом страшном суду.

Тако нам Господ Бог помогао! Амин!

У Београду, 22 фебруара 1889.

Краљевски Намесници:
Јован Ристић с. р.
К. С. Протић с. р.
Јован Бели-Марковић с. р.

Да су ову заклетву положили на њој потписани Краљевски Намесници пред нама, а у присуству Његовога Величанства Краља Србије Александра I. и Његовога Величанства Краља Милана I. данас 22. феаруара 1889. у Двору Краљевском, — овим сведочимо и утврђујемо потписом и печатом својим.

Прота Јаков Павловић с. р.

* * *

Наредба Његовог Величанства краља Милана I. за сву српску војску.

На основу члана 70. Устава Краљевине Србије Ја сам пренео данас, драговољно Своју Краљевску власт на Мога малољетног сина, Краљевића Александра, одредивши Му за намеснике г. Јована Ристића, г. ђенерала Косту С. Протића и г. ђенерала Јована Бели-Марковића.

Официри, подофицири и војници!

За време Своје владавине од двадесет и једне године дана српска је војска била чврст и непоколебљив стуб, на коме сам Ја заснивао цео Свој рад за срећу и напредак Отаџбине. Према Мени је српска војска била верна и одана, као што је вазда била према свима Обреновићима, одликујући се свагда најсјајнијим војничким врлинама, те сам за то могао уписати у народну повесницу славна дела независности народне и увећање Србије.

У часу Мога растанка с вама преносећи врховно командовање са српском војском на сина Мога, Краља Александра I., Ја вам, војници, захваљујем из све душе, препоручујући вам, да и Краљу Александру I., као вашем будућем првом генералу и врховном команданту све српске војске, будете верни и предани и да, до Његовог пуноћетства, слушате и вршите све заповести верног Му Намесништва.

Наређујем, да се VII. батаљон Краљевића Александра и Његов пук, коме ће он бити први пуковар, зову: батаљон и пук Краља Александра I.

Наређујем, да сва српска војска положи заклетву верности Његовом Величанству Краљу Александру I.

Живио Краљ Србије Александар I.!

У Београду 22. фебруара 1889.

Милан с. р.

Министар војни,
ђенерал,
К. С. Протић с. р.

* * *

Указ о новом министарству гласи:

У име Његовог Величанства Александра I. по милости божјој и вољи народној Краља Србије, Ми Краљевски намесници уважавајући оставке, које су поднели:

министар иностраних дела и заступник министра финансије г. Чедомиљ Мијатовић;

министар правде г. Ђорђе Пантелић;

министар просвете и црквених послова и заступник министра народне привреде, г. др. Владан Ђорђевић;

стављамо их на расположење;

и министар грађевина, г. Мијајло Богићевић, — разрешавамо га од дужности.

А стављамо:

за председника Нашег министарског савета и Нашег министра иностраних дела, г. ђенерала Саву Грујића, члана државнога савета;

за Нашег министра грађевина г. Петра Велимировића, министра на расположењу;

за Нашег министра финансије г. дра Михаила В Вујића, професора Велике Школе;

за Нашег министра просвете и црквених послова г. Светозара Милосављевића, министра на расположењу;

за Нашег министра правде, г. Глишу Гершића, професора Велике Школе;

за Нашег министра народне привреде, г. Стевана Р. Поповића, начелника одељења у истоме министарству;

за Нашег министра унутрашњих дела, г. Косту С. Таушановића, управника београдске задруге за међусобно помагање и штедњу; и

за Нашег министра војног, г. пуковника Димитрија Ђурића, управника војне академије.

Председник Нашег министарског савета, Наш министар иностраних дела нека овај указ изврши.

У Београду, 23. фебруара 1889. год.

Јован Ристић с. р.
К. С. Протић с. р.
Јован Бели-Марковић с. р.

Председник министарског савета,
министар иностраних дела,
ђенерал,
С. Грујић с. р.

Политички преглед.

У Бугарској су на двору поражени усљед најновијих вести из Србије. Сви држе да су Кобургу дани избројани, тим пре, што је Цанковљево писмо протурено по Бугарској у коме су забележене речи руског цара, које гласе: „Ја се надам да ће Бугари сами отрести се свога кнеза.“

Вести из места и са стране.

Краљ Александар и краљица Наталија. Млади краљ Александар, чим је ступио на престо, јавио је то својој матери, а адресовао је брзојав: „Њеном Величанству краљици Наталији у Јалти.“ Краљица Наталија је одмах честитала свом сину и изјавила му је као краљу верност. Краљица Наталија доћи ће по свој прилици скоро у Србију. То неће бити по вољи краљу Милану. Ал нема никакве сумње, да радикална влада неће хтети забранити краљици Наталији прелаз и становање у Србији, јер нема узрока за то. Друго је: хоћеће краљица Наталија моћи становати са својим сином, јер је краљ Александар под дисциплином краља Милана за време малољетства. Поговара се, да су намесници обрекли краљу Милану да ће они спречити долазак краљичин у Србију, но ми сумњамо у то, а да су и обрекли, не би могли лако испунити обећање.

Мита Нешковић. Један учитељ пише нам из Срема: Загребачке „Народне Новине“ у свом 44. броју од о. г. донесоше наименовање кр. школских надзорника за Хрватску и Славонију. Постављање ово оснива се на закону школском од 31. октобра 1888. године. Врло нас је пријатно изненадило, кад међу новим надзорницима, опазисмо и име нашег вредног и познатог књижевника на педагошком пољу г. Миту Нешковића учитеља иришког и уредника „Новог Васпитача.“ Како чујемо, г. Нешковић је већ и декрет за то своје ново звање добио, којим се уједно позива да 1. априла о. г. прими и наступи уредовање у Беловару. И тако ћемо још само за мало имати у својој средини тога ваљаног колегу и једног од најбољих и најсавеснијих учитеља. Пре но што ћемо се опростити са својим колегом, као са учитељем, дај да ма и летимично прегледимо његов досадањи живот и рад учитељски. Мита Нешковић, родио се у Новоме Саду 1847. г. и врло је близак рођак нашем великом песнику Змај-Јовану Јовановићу. Српску учитељску школу свршио је у Сомбору г. 1867. са одличним успехом. Исте године у јесен изабере га земунска општина за свога учитеља. Као таковог пошље га 1870. г. нар. црквени сабор као питомца у Саксонску у Дражђане, да упозна и научи тамошње школске прилике. По повратку из Дражђана заузме своје учитељско место у Земуну. Од осам година амо учитељевао је у Павловци у Срему, а пре неколико месеци дође за учитеља у Ириг. Учитељевао је свега 22 године. За све то време радио је на књижевности, понајвише на педагошкој. Књижевнисање своје отпочео је већ као приправник учитељске школе у приправничкој дружини „Венцу“ која му је неколико лепих песама штампала у „Пријатељу српске младежи“ 1866. г. Као земунски учитељ издавао је и уређивао са својим друговима учитељски лист „Учитељ“. Први број овога листа изађе 23. јануара 1873. г. Године 1875. покрене „Нову Школу“ коју је пет година издавао и уређивао. Уз овај лист уређивао је и „Предавача у основној школи“ и „Дечијег Пријатеља“. Са својим колегом А. Кузмановићем издавао је ђачку библиотеку под насловом „Мала школа.“ Са свима овим листовима имао је Нешковић доста неприлика, а понајвише материјалних жртава. Но све то није смело овога човека, јер он имађаше само једну једину циљ пред очима, циљ, да учитељство српско подстакне на истрајан рад у школи и његовом унапређењу, те да тим начином стече љубави и признања у своме народу. И заиста Нешковић има неоспоривих заслуга, што је учитељство стекло данашњи положај у своме народу. Данас учитељство ужива са свим друкчије поверење у народу, јер је то и заслужило својим трудним и поштеним радом, на што га је Нешковић мал не у сваком свом чланку својих листова подстицао. Пређимо на друга књижевна дела Нешковићева. Колко је нама познато, написао је до сад као учитељ: „Рад у I. разреду основне школе.“ — „Српска граматика за учитеље III. и IV. разреда.“ — „Употреба руске рачунаљке у основној школи.“ — „Буквар за учење црквено-словенског читања.“ — „Часловац ради вежбања у црквено-словенском читању.“ — „Псалтир словенски.“ — „Приповетке из старог и новог завета, по библичним и јеванђелским речима за основне народне школе.“ — „Русовљев Емил“ I. књига, превод с немачког. — „Узроци и посљедице француске револуције год. 1789.“ (Јавно предавање.) — „Илустрована књижица о животињама“ и т. д. Осим тога писао је многе чланке и критике, које је „Матица Српска“ наградила и штампала у своме органу „Летопису“, од којих се особито одликује расправа: „Змај-Јован Јовановић као педагог“. (Један листак из историје васпитања у Срба.) „Летопис“ св. I. и II. из год. 1887. Прошле 1888. године покренуо је, издаје и уређује „Нови Васпитач,“ орган за педагошку књижевност. Ето, то је у главним цртама рад Мите Нешковића, као учитеља. Овим хтедосмо да се колко толко одужимо за досадањи труд и рад му око бољитка и напретка народне школе и учитељства. На растанку желимо од срца г. Нешковићу здравља и сваку срећу у новоме звању. Честитамо учитељству, које га је за свога надзорника добило, јер ће у њему добити човека, од кога ће научити како треба љубити своје звање и народну школу. Живео!

† **Јован Панаотовић.** У овдашњем убогом дому умр'о је јуче некада на гласу трговац Јован Панаотовић у 101. години живота свога. Покојник се родио у Баноштру, у Срему год. 1788. Родитељи му беху: отац Михајло и мати Софија. Школе је учио у Петроварадину и у Новоме Саду, а после га отац одведе у Сегедин и даде да учи трговину. Кад је постао трговачким помоћником, дође у Нови Сад и ступи у трговину Филковића, где је служио 5 година. Како је био ваљан и честит, заволе га онда на гласу житарски трговац Циковић, па му даде своју ћерку а уз ћерку и 2000 фор. мираза и узме га одмах за трговачког друга у житарској радњи. Јован се на брзо оснажи и подигне и отпочне сам на своју руку трговати и житарице товарити, што је све до год. 1842. радио, а за тим отвори у својој кући гостионицу и трговину са разном робом. И те су му радње врло добро ишле. Онда му некако жена умрла. У то наста и год. 1848. и он мораде побећи у Баноштар, где је остао до предаје града Варадина и Новога Сада. Вратив се у Нови Сад, није више сам радио, него је гостионицу давао у закуп. Но тада се окренуло на горе. Син му Александар учио школе у Прагу, после дође у Сомбор и ожени се, но после 5 година умре. Други син његов, Мита, није ништа радио, него је највише проводио у очином винограду, где се најпосле и отровао. Дугови међутим почеше стизати; он већ стар човек није могао више да ради, а није било никога ко би га прихватио, те најпосле кућа му се на лицитацији прода, а он оде у убоги дом. Данас је од његова потомства у животу још само унук му Вукашин, апотекар, од сина Александра, негда мерника сомборског. Покојник је био још пре 48. године од оних варош. представника, што су 100 фор. сребра плаћали немачкој црквеној општини. У нашој црквеној општини био је општинар, па и црквени тутор. Био је претерана тврдица, али иначе је био увек човек скроз и скроз чистих руку. У његовој кући нико не запамти, да је било каква весеља, све из велика пипилука. — Толико могосмо разабрати о животу Јована Панаотовића, који је после толике борбе дотерао до ретке старости, прежививши стоту годину свога живота. Лака му црна земљица била!

Чист приход од „народне забаве.“ Одбор за приређивање „народне забаве“ склопио је коначно рачуне о примању и издавању приликом последње „народне забаве“ те се нашло, да је чистог прихода остало 230 фор. Новац ће се овај послати „средишњем одбору за видовданску прославу“ у Руми, на циљ, на коју је опредељен. Тачан рачун о примању и издавању донећемо у идућем броју.

Трговина.

= **Нови Сад,** 25. фебруара. (9. марта.) На житарским пијацама је пшеници готовој роби пре два дана усљед мањег куповања са $2\frac{1}{2}$—5 новч. била попустила но, зато је на термине и то блиске термине сад овопролетне закључене курс се чврсто одржао. Радња са осталим зрном како на горњим тако и овамо на доњим пијацама житарским је сасвим незнатна. У опште је промет са раном се умалио сад пред скору пловидбу рекама.

На нашу пијацу што доспе пшенице млинови ју по досадањој цени пазару. Плаћа се за новосадску и из околине 6 ф. 90 н. И млинови и спекуланти жељно очекују сремску пшеницу које ће чим се преко моста код нас отвори саобраћај са Сремом на пијаци бити. Наполица 5 ф. 80 н. Јечам 4 ф. 60—70 н. Зоб 4 ф. 80—90 н. Кукуруз 3 ф. 90—4 ф. 10 н. и 4 ф. 20 н. Све од 100 кгр.

*

У Будимпешти 24. фебруара. (8. марта.) Пшенице довољно нуђено, воља је за куповање ограничена, млинови се држе резерве, тенденција олаг̃бавила, покрај промета од 20.000 м. ц. цена фино са $1\frac{1}{2}$ н. лошијој роби са 5 нов. попустила.

Плаћана пшеница потиска 80.4 7 ф. $72\frac{1}{2}$ н. 80. 7 ф. 70 н. 81.5 7 ф. $70\frac{1}{2}$ н. 79.5 7 ф. 70 н. 79. 7 ф. $67\frac{1}{2}$ н. 78.5 7 ф. 55 н. Бачка 80. 7 ф. 75 н. 77.5 7 ф. 35 н. Сивачка 1700 м. ц. 77.3 7 ф. 45 н. 2000 м. ц. 77. 7 ф. 45 н. Све на три месеца.

Термини: Покрај мирног расположења и одржаним ценама био је слаб промет. Пшеница за пролеће 7 ф. 21—22 н. пшеница за мај-јуни 7 ф. 39 н. за јесен пшеница 7 ф. 48—49 н. Кукуруз за мај-јуни 5 ф. 3 н. Зоб за пролеће 5 ф. 32 н.

Вечерња берза: Пшеница за јесен 7 ф. 48—50 н. за пролеће пшеница 7 ф. 21—22 н. пшеница за мај-јуни 7 ф. 38—39 н. Кукуруз за мај-јуни 5 ф. 2 н. до 5 ф. 4 н. Зоб за пролеће 5 ф. 31—33 н.

*

У Араду 23. фебруара. (7. марта.) Довоз са кукурузом био обилан, остала зрна слабо су нуђена имаоци се држе у резерви, нити спекуланти тражену цену одобравају. Пшеница 6 ф. 60—80 н. Раж 4 ф. 80—90 н. Зоб 4 ф. 40—60 н. Кукуруз 4 ф. 20—25 н. Све од 100 кгр.

*

У Будимпешти 23. фебруара (3. марта.) На марвени вашар беше догоњено 4175 ком. ситне и крупне марве за кланицу. Плаћани бикови 75—175 фор. од ком., волови 125—190 ф.. биволи 110 фор. до 160 ф., краве јалове 110—170 ф. од пара. Теоци 12—19 ф. од ком. Јагњци 3—4 ф. 50 н. од пара. Месо воловско 37—44 ф., кравије 31—34 ф. Телеће 45—53 ф. од 100 кгр.

*

У Штајнбруху 23. фебруара (7. марта). Посао са угојеним свињама без промене. На окупу је у оборима 110 363 ком. разне пасмине свиња. Плаћани угар. мат. тешки 54—55 нов., млади тешки 57—58 н., средњи 56—57 н., лаки 54—55 н. Сеоски средњи 54—$54\frac{1}{2}$ н., лаки 53—$53\frac{1}{2}$ н., српски средњи 54—55 н., лаки 53—54 н. Све од 100 кгр.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи од 25. фебруара.

4% угарска златна рента	—	—	—	101·90
5% „ папирна „	—	—	—	94·50
Дукати	—	—	—	5·65
Наполеондори (20 франака)	—	—	—	9·58
Немачке држ. марке	—	—	—	59·50

Најновије вести.

— Јављају из Београда: Сутра ће се расписати избори за велику народну скупштину, која се мора најдаље за месец дана састати. Тој ће се скупштини поднети предлог о плати, коју ће уживати краљ Милан. Краљ Милан је изјавио, да ће он у пуној мери чинити употребу од свог права, да се стара о образовању малољетног краља. (Значи: спречиће, ако може, да краљ Александар живи са својом матером.) Краљ Милан ће провести Ускрс у Јерусалиму да се поклони гробу Христовом и да се помоли богу.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 25. фебруара у вече).

Београд 24. фебруара. Никола Пашић је помилован и митрополит Михајло повратиће се у Србију. Указ ће изаћи за који дан. То су били услови, под којима су радикали пристали да саставе кабинет. Весеље је у земљи неописано. Из свију крајева стижу честитке новој влади, која је данас положила заклетву. Краљ Милан путује у Беч.

Београд. Из унутрашњости земље стижу непрестано многобројни брзојавни поздрави новој влади. Сви листови пишу, уздижући краља Милана, што је дао оставку, а поздрављају одушевљено сина му Александра као новога краља. — Чланови новог министарства јуче у присуству намесника били на окупу. Сви су изгледи, да ће се садања влада све то јаче утврдити. — Либерали су сазвали за 5. (17.) март страначки збор, на ком ће се већати, како да се либерална странка у будуће држи.

Уредништву нашег листа стигла је на приказ ова музикалија:

„Љубичице“ српских гора или три песме за један глас уз пратњу гласовира. Песме су ове: 1. „Кажи ми кажи“, 2. „Сећање“, 3. „Ала је леп“, сложио Ј. Иванишевић. Цена је 1 ф. 50 н. Добити се може у књижари браће М. Поповића у Н. Саду.

Одговори уредништва.

Г. Ј. М. у Јамени. „Тежак“, орган српског пољопривредног друштва у Београду. Стаје годишње 4 фор. Претплату ваља слати реченом друштву. Друштво то издаје и пољопривредни календар сваке године.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изашао је из штампе

„ЈАВОР“

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Уређује:

Др. ИЛИЈА ОГЊАНОВИЋ и ЈОВАН ГРЧИЋ.

Власник:

ЗМАЈ ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ.

БРОЈ 9.

Лази Костићу. Песма. Од Љ. П. Ненадовића. — Није заслужила. Приповетка. Пише Сиротица. (Наставак.) — Ђачка песма. По латинском † Миша Бачић. — Најбољи лов. шала Илије И. Вукићевића. — Дарвин и Хекел. (Један лист из науке развића.) Од Доброслава М. Ружића. — Историја руске књижевности. Кратак преглед са особитим обзиром на новију књижевност и са библиографским белешкама. Написао Др. Павле Висковатов, редовни професор на универзитету у Дорпату, превео Др. Милан Шевић. (Наставак.) — Упоређење водомерне таблице. Показују надолажење и опадање Дунава од Регенсбурга до Оршаве и његових уточица. (Изложене на дан 12. децембра 1888. у Бечу у „Donau-Verein“-у и разјашњене од Јована Стефановића витеза Виловског, ц. к. мајора.) — Листак. Књижевност. — Белешке. — Статистика. — Уметност. — Разно. — Нове књиге. — Одговори. — Додатак: Недељни календар. — Ситнице. — Решење загонетке. Огласи.

У Н. Саду, 25. фебруара 1889.

Лука Јоцић,
издавач „Јавора.“

ПРИПОСЛАНО.

КОЊАК

грофа Стевана Кеглевића, у Промонтору,

награђен је на бриселској светској изложби почасном дипломом, као највишим одличјем. — Овај коњак лечнички прваци најбоље препоручују против неуредна сваривања, болести у стомаку, плућних и грудних болести, телесне слабости и т. д.

Оригиналне бутеље могу се свугде добити.

СРЕДИШЊЕ ЗВАЊЕ:

Budapest, Rudolf-rakpart 7.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Потписана црквено-школска општина потребује привременог учитеља или учитељицу до ковца школске године, уз месечну награду од 25 ф., слободан стан са баштом. Који имају вољу ово место заузети нека се одмах пријаве.

Кулпин 24. фебруара 1889.

1—1 **Црквена општина.**

ОГЛАС.

Из слободне руке предајем моју од дуго година постојећу шпецерајску, материјалну трговину под врло добрим условима, а такође на врло добром месту у Марковићевој кући на пијаци, ко исту примити хоће нека се на мене долепотписаног писмено, или по вољи усмено обрати.

1—3 **Петар М. Антонијевић,**
у Земуну.

ОГЛАС.

Због другог подузећа продајем своју већ 40 година овде постојећу **стакларску, порцеланску и трговину са лампама у малом са стакларском радионицом** и са еспапом у вредности до 3000 фор.

Који озбиљно мисле ову радњу купити, могу се подробније известити код потписаног.

ЈАКОБА ЦВИБАХА СИН
3—3 Нови Сад, главна улица.

400 ЈУТАРА

(1600 □°) земље тражи се да се купи; земља да је у Бачкој или Банату ако је могуће у једном комаду по умерену цену. — Упитати се код **Гавре Живановића у Новом Саду, железничка улица бр. 225.** 2—3

ХОТЕЛ „ЕУРОПА“

у Митровици (на Сави)

издаје се од 1. маја ове године на три или више година под кирију.

Овај хотел лежи у сред вароши на две главне улице од којих једна води управ на колодвор.

Пред хотелом држе се годишње пет сајмова; зграда је сасвим солидно зидана у најбољем је стању, на кат је висока, те састоји се: у партеру из велике кафане у којој се приређују игранке Одма уз кафану је велики салон за ресторацију. Две лепе собе сходне за точење пића за простију публику. Најпосле велика кујна са избом (шпајзом). У првом спрату има тринајст пространих соба за госте. У згради лежећој у дворишту има кујна и две собе, три шупе, једна велика и једна мала штала.

Уз двориште је повелики врт са лепом верандом и две леденице.

Рефлектанти могу добити даљи обавештај код

Ђ. пл. Милекића
2—3 у Митровици.

ФРАЊЕ-ЈОСИПА

БУНАР ГОРКЕ ВОДЕ.

„Најбоље чистило за родиље.“
Проф. др. **Лобмајер** у Загребу.

Др. Владан Ђорђевић, шеф санитета краљевине Србије, препоручује исту и као у колико сигурно у толико благодејствујуће сретство у таким болестима, у којима је нужна употреба благо растварајуће и чистеће минералне воде — 22. августа 1880.

Треба увек изрично тражити: **Фрање Јосипа горке бунар-воде.** Продаје се свуда.

5—10 **Управа у Будимпешти.**

40-годишње признање!

Болести у устима и зубне болести

као клађење зуба, зубобољу, запаљења, отоке, да не тече крв из меса око зуба, непријатан задах из уста, стварање намена око зуба најсигурније чува и лечи, кад се дневно употребљује у целом свету чувена права ц. к. дв. зубног лекара

АНАТЕРИНСКА ВОДИЦА ЗА УСТА
у знатно повећаним боцама по 50 н., 1 ф., 1 ф. 40.

Др. ПОПА

пошто сваку другу водицу зубну надмашује, као средство за чување од свију болести у устима и зубних болести као опробана водица за испирање при хроничним вратобољама и као нужно средство за испирање при употреби минералних вода, а која водица, кад се заједно употребљује са **зубним прашком или зубном пастом др. Попа** одржава увек чисте и лепе зубе.

Зубна пломба др. Попа најбоље је средство, да испуњавамо сами себи зубе.

Биљни сапун др. Попа против свакојаких мрасуљица а уједно изврстан и за купање.

Др. ПОПА

из семена од сунцокрета зејтин-сапун.
Savon impér. de Venus.
Savon cristallin de Glycérine.
Savon transparent de Glycérine.
који садрже у себи 40% глицерина.

Сада су најомиљенији сапуни за умивање и за чување здравља ради одржања нежног и свежег лица као и белих као снег руку.

Цена: **Анатеринска водица за уста** 50 нов., ф. 1.— фор. 1.40; **Анатеринска зубна паста** у довама фор. 1.22; **Мирисава зубна паста** по 35 нов.; **Зубни прашак** у кутицама 68 нов.; **Зубна пломба** у кутијама фор. 1.—; **Биљни сапун** 30 нов.

Нарочито се опомиње сваки, да се чува од куповања лажне анатеринске водице за уста, која се по анализи највише састоји из препарата разних киселина, те која због тога зубе пре времена искваре.

Dr. J. G. POPP, Wien, I. Bognergasse 2.

Може се добити у **Н. Саду**: у апотеци Грозингеровој и Г. Плавшића, код Љ. Стефановића, Д. Коде, Е. Слевака и П. Јовановића. У **Паланци**: код К. Харликовића апот. У **Футогу**: у апот. С. Цвика. У **Петровцу**: у апот. Е. Адањи. У **Бачу**: Ј. Доминић апот. У **Петроварадину**: у апот. наследника Деодатових. У **Карловци**: у апот. Л. Страсера посл. У **Руми**: у апот. И. Хондела и А. Ковјака. У **Илоку**: у апот. Ф. Ласлоа. У **Митровици**: у апот. Петровића, Цајсбергера, К. А. Суботића. У **Иригу**: у апот. Ц. Веселија. У **Вуковару**: Ф. Кирхбаума, А. Крајчовића апот., Васе Лукића трг. У **Брестовцу**: К. Корањи. У **Ердевику**: Ј. Здарил апот. У **Шиду**: А. Ковијака апот. У **Жупањи**: А. Тамач апот. као и у свима апотекама, дрогеријама и парфимеријама. Треба нарочито искати производе **др. Попа** и никако не примати друге. 7—49

Кућа бр. 63. у Војки даје се под кирију, која се састоји од солидног материјала и крепом сва покривена, 3 собе са сокака у добром стању и у целу дужину затворени конг са стаклом, у авлији 1 соба, кујна, шупа, штала и зидан бунар са добром пијаћом водом и све са добром заградом и баштом и воћем од 800 квадр. фати. Исту кућу дајем и на увек, кућа је само за трговца, пошто лежи у средини села. Село је само српско и постоји са 3500 душа. Ко жели такову имати било под кирију, било на увек нека се обрати на долеподписатога кућни бр. 217. у Војки. 2—3 **Сима Керечки.**

СТАН

од 5 соба, кујне, шпајза, подрума и коморе за дрва издаје се од 1. маја о. г. **у кући добротворне задруге Српкиња Новосаткиња** преко од срп. више девој. школе. Ближи услови могу се дознати код подначелнице задружне **гђе Христине Новићке.**

МАНУФАКТУРНА И ПОМОДНЕ РОБЕ ТРГОВИНА

РАДИВОЈЕВИЋ И НИЋИН

У ТУРСКОМ БЕЧЕЈУ

потребује вештог спомоћника и два практиканта, који говоре српски, мађарски и немачки. 3—3

ГОСТИОНИЦА.

Дајем моју гостионицу под закуп или под рачун од 15. априла о. г. по н. кал. у сопственој кући, на врло добром месту, са путничким собама, билијаром и свим прибором за гостиону. Тако исто „депо“ (мали бирц) у свези са месарницом у истој кући, само на другој улици.

У СЕНТОМАШУ 4. марта 1889. по н. к.

2—3 **Милош Руниће.**

ÜBERALL VORRÄTHIG 17 MEDAILLEN

FEINSTE QUALITÄT

MÄSSIGE PREISE

CHOCOLAT SUCHARD NEUCHATEL (SCHWEIZ) CACAO

LEICHTLÖSLICHER CACAO

Ausgiebig · 1 K° = 200 TASSEN · Nahrhaft

19—

Соба по 70 нов. па на више.

П. Н. ПУТНИЦИМА!

Узимам слободу учтиво објавити, да сам одавно већ на гласу

ГОСТИОНИЦУ „КОД БЕЛОГ КУРЈАКА“

у Бечу (средиште унутрашње вароши)

Wien, I., Fleischmarkt, Wolfengasse Nr. 3,

купио и исту према захтевима новог времена снабдевши, у **уторак 1. јануара 1889.** ујутру отворио.

За изврсно јело и пиће као и за тачну послугу при умереним ценама постарао сам се најбоље. За многобројну посету понизно моли

АНТОН ЛУЦ,
гостиничар.

5—6

ПОСЛУГА СЕ НЕ УРАЧУНАВА.

ПОСЛУГА СЕ НЕ УРАЧУНАВА.

Соба по 70 нов. па на више.

У СВИМА ТРАФИКАМА.

НАЈБОЉА
АРТИЈА ЗА ЦИГАРЕТЛЕ
ЈЕ ПРАВИ

LE HOUBLON

ФРАНЦУСКИ ФАБРИКАТ
од CAWLEY & HENRY
У ПАРИЗУ.
ЧУВАЈТЕ СЕ ПОДРАЖАВАЊА!

2—26

Главно стовариште за Аустро-Угарску: **OTTO KANITZ & C°,**
I. Stoss im Himmel, 3, Беч.

У АПОТЕЦИ

ЕДЕ ТОМАЈА

У ЗАГРЕБУ, ИЛИЦА Бр. 12.

добивају се осим свију других лекова, неки опће опробани и врло корисни, особито препоруке вредни лекови:

Маст против костобоље или севања, ревматизма, севања и трајања у костима, укочености или грчева у жилама, болова у куковима и крстима, поганца у костима, пробадања, сваковрсних назеба. **Цена 80 новч.**

Слатка вода против кашља и за прса, којом се лечи кашаљ, назеб или катар у прсима, плућима, тешко дисање, промуклост у грлу, сипљивост. **Цена 80 новч.**

Појачани гвожђани сируп, делује против слабости, бледоће, шкрофулозности, подбулости, дечје кржљавости, женских болести, малокрвности, немоћи. **Цена флашици 1 фор.**

Појачане шведске капље или шведска животна тинктура (Lebensessenz). Овим се чувеним средством чисти **крв и шуљеви,** поправља и окрепљује желудац и ублажује главобољу, олакшава муку, растерује надуве и тера ветрове, отклања се бол у жличици, грчеви у стомаку, жутица, грозница, завијање или грижа у трбуву. Ко ове тако корисно делујуће **шведске водице** редовно пије, сачуваће здравље своје, телесну снагу и препречити разне болести. **Цена флашици с упутством 50 новч.**

Прашак за марву, који сваком економу врло препоручујем против коњског кашља, за волове, краве и свиње, за поступно чишћење, за ојачавање желудца и пробаве, кад марва неће да једе и кад се надимље. Краве дају од њега више и боља млека, коњи постају чилији и јачи. **Цена једном омоту 45 новчића.**

Швајцарске пилулице најсигурније средство за чишћење и снажење желудца или стомака и црева, за отварање, против застоја, навале крви у главу и прса, тромости или тежини. **Цена кутији 70 нов.**

Маст за марву особито за коње и волове против костобоље, згрченим, затегнутим жилама, укочености и отицања после тешког напора, за ојачавање и окрепљивање жила и живаца. **Једна флаша 80 новч.**

Антисептична вода за уста и зубе чувају се зуби од кварења, препречује и ублажује се зубобоља, учвршћује се месо око зуба, освежују уста, уклања неугодан мирис. **Једна флаша 60 новч.**

Фина смрекова есенција (Fichtennadel Essenz) за чишћење и девинфицирање ваздуха у собама, за дисање и за грудоболне. **По 50 новч.**

Течност против испадања косе учвршћује и храни корен коси, одстрањује перут и унапређује косу. **Једна флаша 50 новч.**

Маст против лишаја, краста, мрасуљица и бубуљица. **Један лончић 50 нов.**

Antisutin. Прашак против знојења, против оједа. **Кутијица 50 новч.**

Тинктура против жуљева изврсно средство. **Цена 50 новч.**

Др. Шпицера маст за лице против сунчаних пега, младежа, равних пега или флека, одстрањује прекомерно руменило лица и носа, рапавост, бубуљице на лицу; произваћа глаткост, нежност; белину и финоћу образа и руку. **Цена већем лончићу 1 фор.** Амо спада још и **бораксов сапун по 40 нов.**

Мирисни алкохол за кађење соба неколико капи шире по соби врло угодан мирис. **Флашица 30 н.**

Отров или чемер за стенице и други гад. **Флашица 50 новч.**

Антифебриле од Родиниса против грознице. **Мања бочица 70 новч.**

Полибромов сируп по **др. Николи Селаку** лечи успешно болести живаца: раздраженост, главобољу, трвање, хистерију, сипњу, разне грчеве. **Цена 1 фор. 50 новч.**

Лековито Пепсиново вино против катара у стомаку, рђавог сваривања. **Цена 1 фор.**

Seker Extrakt за болест црне џигерице и слезине. **Цена 1 фор. 25 новч.**

Фине парфиме, мирисаве водице, разне помаде и боје за фарбање косе, да седе косе поцрне, фине сапуне, прашке за госпође, средства за полепшавање; прашка за чишћење зуба, тестине за зубе од којих зуби побељују. **По 80 новч.**

СУНЂЕРИ ЗА УМИВАЊЕ, ЧЕТКИЦЕ ЗА ЗУБЕ.

Разне справе од каучука, бандаже, повоје за ране, појасе, кируршке справе.

РУСКОГ ЧАЈА, ФИНОГ ЈАМАИКА-РУМА, МАЛАГА-ВИНА, ФРАНЦУСКОГА КОЊАКА.

СЛОЖИШТЕ МИНЕРАЛНИХ ВОДА.

3—3

Све по новинама оглашене медицинске специјалитете.

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.